

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán

küldve:

Egész évre	10 ft — k
Félévre	5 ft —
Negyedévre	2 ft 50
Egy hóra	1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hasábsorú sorozati beiktatásáért 5 kr.

Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr

Nyitól 4 hasábsorú sorozat 20 kr.

Szerkesztőség és kiadó hivatal

Dr. SIMONFFY-ház a város-házával szemben

HIRDETÉMÉNYEK.

Előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok, valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők

Értekezletes levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

X. évfolyam. 1883.

Debreczen. Szerda, okt. 31.

232. szám.

Keresztyén ifjusági egyletek.

Budapesti lapok hírei után nem régen fel volt említve a lap hírovtárában, hogy Fermann Károly ur, mint a keresztyén ifjusági egyletek nemzeti bizottságának titkára fővárosunkban jár, hogy ott néhány előadásban közelebbről megismertesse ezen nálunk alig ismert, de más országokban nagyon elterjedt intézményt, annak céljait és eszközeit. Megígértük akkor, hogy ha Fermann ur ígérete szerint városunkat is meglátogatja, ismertetni fogjuk azon ügyet, melynek érdekében a képviselőtestületünk a most hazánkban agítál. A nemes francia hónap délután városunkba érkezik, itt az idő ígértünk beváltására.

A keresztyén ifjusági egyleteket keresztyéni jellemük különbözteti meg az újabb korban divatba jött nagy számmal alakuló mindazon egyletektől, melyek a szellemi és társas élet előmozdítását tűzik ki céljukul. A keresztyén ifjusági egyletek határozottan az evangélium alapján állanak a szellemi és társas élet előmozdításán kívül még a keresztyénségben is előbb akarják vinni az ifjakat. Ezen egyletekben egyáltalában nem akarják figyelmen kívül hagyni az ifjuság természetes igényeit, tehát első sorban éppen nem korlátozzák a tisztaság és társas életet. Azt akarják sokkal inkább az ifjak szívébe vésvni, hogy a keresztyénség nem kíván semmi fanyarságot, kedvetlenséget, mert ellenkezésképpen a hit képesít minket arra, hogy tiszta szívvel a minden keserű mellék íz nélkül örveidjünk. Természetes dolog azonban, hogy mások a keresztyéni, mint a világi örömeik s bizonyos az is, hogy van annyi tiszta keresztyéni öröm, a mennyi a legvidámabb ifjú szívet is kielégítheti. Ének és zene, séta és tornázás, olvasás és szavalás, — minden és sok egyéb mulattathatja az ifjut a nélkül, hogy a belső embernek kárára lenne. A keresztyén ifjusági egyletekben minden olyan élvezet meg van engedve, mely nem hagy maga után tövist a szívben.

De ezen egyletek gondot fordítanak az ifjuság szellemi képzésére is. Tehát, a hol szükség van rá, tanítatják az írást, az olvasást, s a számlást; illetőleg a tagok magasabb előképzettsége esetében felolvasásokat tartanak a történelemből, a földrajzból, a természet- és vegytanból, vagy a tudományok bármely ágából, úgy a mint azt a fölmerülhető szükségések parancsolják. Mindez az egyleti tagok netalán hiányos ismereteinek pótlására s azon igények kielégítésére szolgál, melyeket hivatási pályájuk társas éjüik. Több ilyen egyletnél szokásban van az is, hogy a tagok kézi munkáiból kisebb kiállításokat rendeznek, a mi szorgalomra s gondos munkára kezesgetheti őket. A legtöbb ilyen egylet saját könyvtárral is rendelkezik aztán, mely mulattató, oktató s építő irányú könyveket bocsát a tagok rendelkezésére.

Gondoskodnak végre ezen egyletek, s ez teszi, mint mondtuk, őket keresztyéni egyletekké, gondoskodnak tagjaikkal a keresztyénségben való előbbviteléről is. Erkölcsei és szorosan vallásos irányú felolvasásokban, Isten ígéjének fényében tüntetik föl az életet, hogy így tisztává, szentté tegyék az ifjú szívek barátságát, s hogy a földi örömeikön felül valami magasabb jóra is irányozzák az ifjak figyelmét.

Némely egyletek teljes erővel próbálván a keresztyénit, biblia magyarázati órákon ismertetik meg tagjaikkal a bibliát, mely könyvet olyan emberek itélik el korunkban, kik arról csak a leg-kevesebb ismereteket szerezték meg maguknak. Egyébiránt a különböző országokbeli különböző berendezés mellett egy közös vonás mindenik ilyen ifjusági egyletnél feltalálható, nevezetesen a tiszta, keresztyéni hang.

Ezen egyletek történetéből sok megkapó vonást lehetne rajzolnunk, de ez minket nagyon messze vinné. Azt mondjuk tehát még csak el róluk, hogy azok ifjak, melyet képviselnek, a külszörzö-

ban csaknem hihetetlen lendületet nyert. Egy 1870-ben megjelent német könyv Svájcban 150, Franciaországban és Hollandiában 100—100, Nagybritanniában 150 ilyen egylet létezéséről tud. Észak-Amerikában pedig 80,000-re teszi ezen egyletek tagjainak számát. S hogy mily mérvben vannak az egyletek mostan elterjedve, mutatja a Londonban 1881. augusztus havában tartott 9-ik közgyűlésen tett jelentés, „mely szerint számuk akkor a következő volt s pedig Európában: Angliában 416, Hollandiában 450, Németországban 422, Svájcban 215, Franciaországban 59, Spanyol- és Portugálországban 19, Olaszországban 11, Svédországban és Norvégiában 85, Belgiumban 17, Oroszországban 7, az osztrák-magyar monarchiában 4. Ezenfelül Amerikában 1072, Khína, Japán, Indiában s a Sandwich szigeten 8, Syriában 5, Ausztráliában és Uj Seelandban 22, déli Afrikában és Madagaskár szigetén 15. A mint ezekből látható, legjobban virágoznak az egyletek Európán kívül Amerikában, hol csupán ifjabb vasúti tisztviselőkből 70 ily egylet alakult 8000 taggal s többnek saját épülete van. Európa keresztyén államai közt leginkább elvannak terjedve Angliában, Hollandiában, Németországban és Svájcban s aránylag körülbelül utolsó helyen áll monarchiánk. Ilyen mérvben el levén terjedve ezen egyletek, szükségessé vált központi közegről gondoskodni s ez csakugyan fel is állított a Genfben székelő nemzetközi központi bizottságban. Ezen bizottság titkára Fermann ur, ki most monarchiánkban agítál ilyen irányú egyletek felállítására érdekében.

Az apostoli buzgóságu ifju francia működését, mint halljuk, fővárosunkban meglehetősen siker koronázta, hiszen ottan világi férfiak, köztük egy tekintélyes ügyvéd is pártfogásába vette az ügyet. Fájdalom, hogy mi ebben, a vallásosság

s ezzel együtt az erkölcsiség emelésében is oly távol állunk a nyugati népektől. Tudja e sorok írója is nagyon jól, hogy e rövid cikkének hangját sokan különösnek fogják találni egy politikai lap hasábjain, de szerencséjére ez őt nem alterálja. Az volna a jó, ha minél többen követnék!

Fermann ur itteni működése elé néhányan meleg érdeklődéssel tekintünk s meg vagyunk győződve, hogy a belmésítő ügynek e lelkes bajnoka nyomokat hagy maga után nemcsak szívünkben, hanem életünkben is.

Csiky Lajos.

hittanár.

— A görög nyelv az iskolákban. Mint értesülünk, a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz újabb időben gyakorta érkeznek kérvények görög nyelv alól felmentés iránt. Ilyen felmentésnek a középiskolákról szóló XXX. t. cz. életbeletétele óta több helye nincs. A szabály alól lehetett kivételt tenni, a törvény mindenkire egyaránt kötelező. A törvény megállapítja azon rendes tantárgyakat, a melyek alól a miniszter felmentést adhat. Ezek között a görög nyelv nem foglaltatik.

— A horvát értekezlet. Tegnap délután 4 órakor a miniszterelnöki palotában a horvát-ügyekben tartandó értekezletre horvát részről a következő egyéniségek hivattak meg: Josipovic J. Kussevics Szvetozár, Miksics K., Miskatovic J., dr. Schraun, gr. Sermage, Vukotinovic L. Kresztics tartománygyűlési elnök, ki magánügyek folytán akadályozva van a Budapestre jövetelben, már Bécsben értekezett a miniszterelnökkel. Azon zágrábi hír, hogy a miniszterelnök a horvát ellenzék több tagját is meghívta, teljesen alaptalan.

— A honvédségi kinevezések. Ó fel-sége Bécsben, f. évi okt. hó 25-én kelt elhatározásával, 1883. évi nov. hó 1-jével kinevezte tábori vezérőrnagyokká: Kutassy Ignác ezredes s a 2-ik honvéd-lovas-, csarmadi Györgyevics György ezredes a 45-ik honvédszolgálat- és Jelentsik Vince ezredes s a 79-ik honvéd-gyalog-dandár parancsnokát — valamennyit jelen szolgálati állásukban való meghagyás mellett.

mint nehéz, sűrű fátyol terül el s nehezedik szemünk előtt, mindenfelől átszűrődik a kísérteties fény: mit a máskor oly csendes sirkert apró halmocskáin kigyult lámpák s a gyertyák ezrei árasztanak szét. A zuzmarra által elrejtett ták s bokrok — mintha ezüst zománczokkal volnának bevonva — ragyognak s visszaverik a rájuk eső fény sugarakat s rózsaszínű kölesönöznek az egészek. A szél sivitva, rémesen zug el közöttük s lerázza a már dértől megsárgult leveleket, melyek mintegy takarót képezve, a föld elszórt gyepszőnyegén terülnek; a haldokló természet szomorú hirdetői. . .

Minden, minden int a mulandóságra mely reánk vár! . . .

Szívünket szent borzalom fogja, ha belépünk a helyre, hova mindenki siet, leróni a kegyelet adóját egy csendes fohászszal, egy-egy koszoróval.

Önkénytelen a halálra gondolunk. . . s remegés fog el. . . A valódi meggyűgvsást még csak a halál karjaiban találjuk fel, hol nincs fájdalom, szenvedés, sem öröm, — csak örök béke, nyugalom.

Van e érző kebel, szív, melynek halottja nem volna s mely ne emlékeznék vissza ez este elhunyt kedvese, barátja s ismerőseire; kinek emléke fölött ne hullasson egy torró könyvespennet, melynek igazi forrása a fájdalom! . . .

De lépünk be mi is a béke hazájába, hova oly sokan zárandokolnak ide. . . A kápolna kis érczharangja oly mélán, oly szomorúan hi, . . . a távoli város nagy harangja oly pompán, oly kísértetiesen szól. . . Az őszi szél bus danája fel-felhangzik, zokog, sir. . . meg-megzörrenti az akác, szomorúfüz, jegenye s nyárfák és bokrok fonynyadt galyait. Az ezerbe vegyülő sohaj s

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

SIR VIRÁG.

Csókot int a bucsuzó nap
Utolsó sugára,
Korán elhunyt jó apának
Zöldelő sírjára.

A sir mellett gyászos özvegy;
Arczán néma bánat,
Mellette a két kis árva
Örvend szép virágnak.

Szegény anya gondolati
Messze messze szállnak,
Képzeltnek röpke szárnyán
Múlt s jövőt bejárnak.

Szép volt a múlt, ah de vége!
Vége mindörökké!
A mi elmúlt vissza nem jő,
Soha, soha többé.

És a jövő, távol ködben,
Zord és reménytelen.
Ne hagyd el a szegény árvát
Én édes Istentem.

Föltekint a magas égre,
Ajka imát rebeg.
Oh az ima oly jól esik,
Bánatos kebelnek

Es szeméből könyje csordul,
Vajh hová hull, merre?!
Lábainál játszadozó
Kedves kicsinyekre.

Nem gondol a múlt-jövővel
A két drága angyal,

Orzácskáin ott mosolyg a
Rózsapiros hajnal.

Am a könyesepp forrón éget
S föltekint a gyermek
„Édes anyám miért sírsz te?
Kis lányodnak mond meg.

Hisz jó vagyok, az is leszek,
Soha meg nem bánltak;
Megígérem néked is, meg
Édes jó apáknak.

De már nem jó oly sokáig,
Mind hiába várjuk;
Kis kezünkkel, hogy ide a
Kebelünkre zárjuk.

Vezess minket jó apához
Csókot kérünk tőle,
Anyát is hogy ölelje meg . . .
Oly rég nem ölelte.

Térdre rogy a szegény özvegy,
Fájdalomát nem bírja;
Ráborul a kedves hantra
Hogy magát kisírja.

A gyermek is oda borul,
Oda mind a kettő.
Sírnak ök is, azt zokogják:
Édes apa nem jő!”

„Kedves, drága kicsinyeim,
Ne sirjatok, lélekem,
Itt van ám az édes apa
Ebben a szép kertben.

Nézzétek csak e szép ágyat,
Rajta virág nyílik;

Édes apa e szép ágyban,
Rólatok álmodik. . .

Nagy szemekkel néz a gyermek . . .
Ő ezt meg nem érti
Mutassa meg hát, hogy hol van —
Mind csak arra kéri.

„Lenn alszik itt mélyen mélyen,
Nem bánlja már senki
Itt, e szép virágok alatt
Jól esik pihenni.”

Fel ne költjük, édes anya,
Énekeljünk szépen
Azt a kedves altató dalt
Mit ó d a n o l t nekem:

Csendes álmat, jó éjszakát,
Ugy szeretjük édes apát!
Édes apát, édes anyát —
Jó éjszakát! . . . jó éjszakát! . . .

Ditrőné E. M.

HALOTTAK ESTÉJÉN.

Irta: Kiss Ferencz.

Fényárban uszik a holtak hazája,
Virág lepi a sírok oldalát;
Itt is, ott is a megpihentek álmat
Virág, koszorúfűny karolja át.

Dalmady Győző.

Ünnepe van a halottak országában. Virág s koszorúk özönlik el s fényár ragyogja be az elhunytak csendes tanyáit.

Az élők jöttek el ünnepet rendezni a megholtaknak. Tanúsága ez a kegyeletnek, melyet nem töröl el az idők vihara s a rideg sírhant.

Oly szomorúan szép, oly lélekemelő a halottak estéje. A borongó őszi ködön, mely

Valamennyi Hoff János-féle maláta Készítmény Es-szor lett császárök és királyok által kitüntevé.

3 frtot, és az
en, vagy az 1881.
ott árfolyammal sz
nber hó 1-én 3333.
teri rendelet 8. §.
értékpapirban a ki-
agy az 1881. 60. t.
ánatpénznek a bi-
éről kiállított sza-
lgáltatni.

a kir. járásbíróság,
vi augusztus 31-én
ajbíró helyett.

Konrad
r. aljárásbíró.

mentesítő
-gyei és

K a t

OK

A .

e.

r

!
kék cso-
-gyelni.

tság el-

s izü, ki-
s esomag

beteg-

zeg. Ligne
lam-Gallas,
mos mások

örvendhet-

11.

csodálatos
de sajnos,
Hoff János
, s most a

ésem volna,
átani. Mély

égi-sörnek
k széksé-
k, hogy az
teni. Mély
rász,
2.

ó arczé-
latkozatai
kérni. —

h é r k u -
— Lip-
v á r o t t :

A Petőfi szoborminta leleplezése.

Szép, lélekemelő, magasztos ünnepély folyt le ma a ref. főiskola falai között, mely már annyi történeti nevezetességű mozzanatot magyaszterü színhelye volt.

A fővárosban emelt Petőfi szobor gipsz mintázata a főiskola nagy lépcsőházában ma lelepleztetett. Az ünnepély lefolyását a következőket írhatjuk.

A közönség.

A főiskola lépcsőháza és a nagygyűlés terem zsúfolásig megtelt igen szép és intelligens közönséggel.

Az emelvényen ft. Révész Bálint püspök és mellette a felolvasó Balogh Ferenc tanár foglaltak helyet. Körülöttük urhölgyek, kiknek élén Veres Lászlóné és Léb Pálné urnők a helybeli nőegylet elnökei ültek. — Balogh Ferenc tanár urról e helyen kell megemlítenünk, hogy a szoborminta felállítását körül ő fáradozott legtovább s oly buzgalommal, mely a jeles férfiú iránti nagy elismerést és tiszteletet csak növeli.

A közönség sorában ott láttuk: Körössy Sándor, Kiss Lajos, Kiss Albert országgyűlési képviselőket, a megyei tiszteletbíró Degenfeld József főispán, és a városi tiszteletbíró Simonffy Imre polgármester kir. tanácsos vezetésével. A helybeli honvéd tisztkar számos tagját diszgyehelyében élén gróf Csáky Kálmán ezredes urral; képviselve volt a törvényszék, ügyvédi kamara, az iparoskör, iparos ifjuság, és a helybeli összes tanintézetek és azoknak tanártestülete.

A lépcsőházban a leleplezett szobrot a 48-as egyenruhás honvédek állák körül.

A példás rend felett a felsőbb tanuló ifjuság örökölt.

Balogh Ferenc tanár beszéde.

Az ünnepély a nagy díszteremben a zászlója alatt megjelent főiskolai kántus énekével vette kezdetét, s aztán Balogh Ferenc tanár ur felolvasta nagyhatású s többször zajos éljenzással megszakított beszédét.

A beszéd így hangzik:

Köztudomású, hogy nemzetünk nagy költőjének Petőfinek bronz szobra az ország iránti lelkesedésében Budapesten 1882-ben október 15-én lelepleztetett. Egy világhírű magyar hegedűművész Reményi Ede 23 év előtt kezdeményezte a gondolatot, mely mult évben érez tetet iltott. . . s azt lehetett hinni, hogy a szobor története 23 évi feljés után a leleplezéssel véget ért.

Ime egy év múlva újra leleplezési ünnepélynek vagyunk tanúi és pedig Debreczenben, a magyar alföld jellegzetes városában, tehát a szobor története tovább folyt, újra kezdődött. Legyenek szentelve e sorok a Petőfi szobor története folytatásának.

A nagy költő története szakadatlanul foly. . . Dávid király vallásos lantja nem szűnt meg 3000 év után sem tanítani, emelni, örök ifjú ma is; mit mivel és mit mivel? az mindentörténet tárgya ma is. Homér mit mivel évezredeknek át az iskolák és tudomány terén? erre a mivelődés és irodalom folyton folyó története adja a feleletet. Mig dallott a magyar nagy költő a 40-es években, nemzetünk tett erje duzzadólag fokozódott, ódái magaslatra emelkedett 1848 és 1849 nagyságos éveiben. . . e nagy idők Petőfi története is, s örökre elválaszthatlanok lesznek nevével. 34 év repült el, mióta ő csatatéren, ifjú korában, a szabadság vértanújaként eltiúnt nagy hírelenséggel, mint az őskor menydörgő látoka Illyés, emberi szem

elfojtott zokogás oly süttögést hallat: mint-ha a megdicsőültek szellemei lengenekék körülöttünk. A szem káprázik a fénytől; a fül idegei ihletett bánattal reszketnek a hangok árjától, melyet a kis kápolnában egybegyűlt ajtatokodóknak ajkairól felzendült buzgó ének ad s száll, rezeg a süri légen át füleinkbe, — önkénytelen imára kulesoldók kezünk.

Itt, elől, a rácsokat kapujához közel, egy gazdag fúr aluszsa örök álmát a virágokkal és koszorúkkal megrakott s színes lámpákkal körülvevett hant alatt, melynek elejét kriptaszerű fal foglalja el. Kétfelől faragott kőmedencékben kék láng lobog, jelezve az örök életet s a szeretet örök hitét. A sir előtt fátyolozott, gyászos, tisztos agg nó térdel, imára kulesolt kezekkel; mellette két fiatal nő, szintén gyászban — leányai. Arcukat, melyen az a melábas szomorúság tükröződik, mely a lelki szenvedők arczáról soha sem hiányzik, kísérteties rezgő fényvel világítja meg a lobogó kék láng s a lámpák fénye. Szemökben nehéz könyecseppek, mik a szeretett férj, illetőleg jó atyjuk emlékeért hullanak.

Amott egy ifjú zokog korán elvesztett üdve, menyasszonya sirhalma felett. — Gomblyukából egy szál nefelejstet s egy kis gyöngyvirágzalat, miket megtartott kedves emlék gyanánt a koszorúból, mely kedvese homlokát volt övezendő menyegzőjük napján, tűz a sirhantra.

Emít szülő zokog leborulva egy egyszerű sirhalom előtt — gyermekeiért, kik minden reményei voltak és egymás után szálltak a sirba, magára hagyva őt, a megtört bánatos özvegyet. Az anya szívében tulárad a fájdalom. Mit kérjen, miért imádkozzék?!

egyiknek sirját és hamvát sem mutathatja ki, — de az eltiúnt csillag fényereje azóta is táplálta, növelte a nemzedéket, gyermeki női, ifjú és aggyastyáni kebleket; hatásának története épen nincs szűnő felben, sőt érezi azt minden hazai, érezi a világ irodalom; neve társaságot teremtett, mivelni a magyar lírát és géniuszát; érdeme szobort varázsolta elő, művészeket és költőket ihletett, képezett. A mi így hat, alkot, gyarapít, az nem holt, az élő, az élők pedig története is él. „A kövek is beszélnek” mondá az Üdveztől. . . a szobrok is beszélnek, a beszéd pedig működő hatalom, a történet eleme, alkotója. Petőfi szobra megkétszereződött, az ország fővárosában és immár Debreczenben is folytatja titkos misszióját. De térjünk át a Petőfi szobor történetének Debreczenben folytatására.

I. Városunk hatósága megemlékezvén arról, hogy Petőfi „legszebb dalainak egy részét Debreczenben költötte” fenkölt határozatában meghívta a Petőfi Társaságot saját kebelébe s 1882. május 6. 7. 8. nemzeti ünnepélyly fogadta azt. . . példát adott, hogy a Petőfi neve alatt működő irodalmi Társaság otthonra találjon nemcsak a fővárosban, hanem az uttóbbi jeladás után, minden nevezetes pontján a hazának. A társaság fényes sikert aratott, s a város polgársága, népe, értelmisége, tanfériái és nemes tanuló serege érezte a nagy költő szellemének hatását, annyiival is inkább, mert azt azon Jókai Mór vezette, kiről már 1845-ben előre látta Petőfi, hogy „ő lesz setét éje hamvadhatatlan csillaga” — és ledöntött váranak romjai közt „le nem döntethetett ép oszlop” (Jókai Mórhoz — Petőfi). Hihetőleg s lélektan alapon bizonyosan, Debreczen e szép tette hatott az országos Petőfi szobor bizottságra, mikor azon kérdés eldöntéséhez jutott: mi történjék a derek Huszár Adolf által mintázott gipsz szoborról?

A Petőfi szobor bizottság tevékeny jegyzője Reményi Antal fejében hordá a szép gondolatot: a kollégiumnak kell azt ajándékozni; s midőn angol vasbányászok kíséretében a kies Parád fürdőjén időkék, véletlen ott találta a Kollégium akkori igazgatóját, s azonnal felvetette a megfontoló kérdést: elfogadná-e kollégium a szobor mintát? — mi lehetett más a felelet, mint „a legnagyobb örömmel.” Alig egy hét múlva (1882. júl. 18.) a Petőfi szobor végrehajtó bizottsága ülésében, mely Keleti Gusztáv elnöklete alatt tartott. Reményi Antal indítványára elfogadtatott a nagy bizottság elé ajánlólag terjesztéssel, hogy t. i. „a 12 láb magasságu nagy fész muba a debreczeni kollégiumnak annál is inkább ajándékoztassék, mivel egy részről az elhunyt nagy költő meleg ragaszkodással viseltetett Debreczen városára iránt, melynek körében sokat és szívesen időzött; és mivel nevezett kollégium a nagy költő iránt különös kegyelettel viseltetett; és a kellő helyiséggel is bír, a hol az elhelyezhető lenne.” E határozatot Reményi ur rokonszenves levél kíséretében megküldte a kollégium igazgatóságának, tudatván azt is, hogy az ajándék elfogadó kollégiumra háruland a szobor mintának a bécsi ércöntő műhelyből Debreczenbe szállítása és felállítását; egyuttal kitérte, hogy az esetleg felmerülhető sérelmek helyrehozását művész Huszár Adolf ur szíves leend elvállalni.

A kollégium összes tanárkara elé terjesztvén az ajánlat, az ezt hazafias kötelességének tartotta elfogadni, egyszersmind megbizta az igazgató tanárt, hogy a miképpen leszállítási és felállítási költségek fedezésére bocsásson ki városunk közönségéhez adakozási felhívást. A tanárkar javaslatát Révész

Bálint püspök ur helyben hagyta, kimondván átiratában (1882. aug. 18.) hogy ő is nagy nyereségnek fogja tartani, ha a szobor a főiskolának megszerezetik; közönséggel és örömmel veszi a szobor bizottság kedves ajándékát s a többi teendőkre megadta a felhatalmazást. A Petőfi szobor nagy bizottság Ráth Károly másodelnök ur előlülése alatt (1882 szept. 5.) magává vette a végrehajtó bizottság fentebbi javaslatát, s képi a bizottságnak 22,000 forintba kerülő szobor mintát a debreczeni kollégium bírtokába bocsátattott. A tanárkar nevében írt köszönő levélre Reményi ur válaszolt „csak szíve sugallatát követte, midőn az indítványt megtette.” — egyuttal figyelmeztetett bennünket hogy, a szobor helye meghatározása végett Huszár Adolf ur személyes megjelenése kérendő fel. A kollégium gazdasági tanácsa szíves volt a tanárkar felkérésére a lehozatali költséget előlegesen utalványozni s abból a 3300 kilogramm súlyú szobornak a bécsi indóházhoz szállítási költsége (92 forint) Turbain Károly ércöntőnek haladéktalanul kifizetett. Azon év október 20-án már a kollégium fedele alá jutott és érkezett a nagy értékű küldemény.

E közben kibocsátottak az Adakozásra Hívó Szózat (1882. szept. 27.) 24 példányban, a szózat szavai szerint „itt fogjuk szemlélni és birni nagy költőnk szobor mintáját, az ered-tit, mely után öntetett az ország fővárosát díszítő ércszobor. Városunk lakossága s a tanuló nemzedék itt fogja szemlélni a nagy költő megörökített alakját és vonásait, melyekben tükröződik lángszellem hatni fog a nézők lelkére.” A gyűjtés azon év végére befejeztvén, 320 forint 49 krt. eredményezett. Adakoztak rá minden körből és színezetből: a tanári kar, tanulósg, lelkeszi kar, római kath. egyház és iskola, mindkét izraelita hitközség, takarékpénztárak, egyesek, hölgyek és Debreczen városa (utóbbi 50 firttal).

Huszár Adolf ur felkérésével a megjelenésre és utbaigazításra (1882 Decz. 7.) szép levelében válaszolta: „A legnagyobb örömmel nyilvánítom készségemet a szíves felhívásnak eleget tenni és a Petőfi szobor mintázatának felállítását körül közreműködni. Már rég óhajtottam Debreczen, az Alföld ezen hírneves legmagyarabb városát megismerni, s ezen becses meghívást szívesen felhasználom óhajtam teljesítésére. . . stb.” Huszár ur tanári elfoglaltatása és a Deák szobor elkészítése iránt felvállalt kötelezettségei miatt a tervet időpontra nem jöhetett le; az iskolai igazgatóság is jónak látta elhalasztani a felállítás munkába vételét az enyhébb nyári időszakra. . . vártunk pünkösztig.

Május 12-én, pünköszt szombatján, délelőtt lépett be a Kollégium épületébe a mintázó szobrász kellemes meglepetést szerezve, az addig zárva volt ládákát felnyitatta s meggyőződött a szobor legfontosabb részeit épségéről, s a csekélyebb sérelmek könnyen eshető kijavíthatásáról. A szemléltetése a nagy költőt, a hová először terveltetett a szobor. . . de a művész a homályos, szűkös, és könyvekkel, képekkel zsúfolt tért nem találta kedvezőnek, a helyett a díszterembe vezető lépcsőházat jelölte ki, jó alaprallítva, mint mondá, megállhat ott 500 évig. Másnap távozott. A megállapodás szerint július 24-én leküldött egy emberét a szobor részek kibontása és talapat készítésére. A tanárkar által kinevezett szobor bizottság *) Huszár

* Elnöke: Balogh Ferenc akkori igazgató tanár, tagjai: Liszka Nándor, Géresi Kálmán, Kovács János, Krisztián Alajos, Illyés Gyula tanárok és kisközönség: Gelenczei Pál, Szikszai Lajos.

Adolf ur megbízottjával állapította meg a szobor jelen állása helyét és módozatát: a falba magasan, félke háttérrel, erkélyszerű térrel, mely magasan, mert így a feljáróból tér a nagy fogatik s a szobor is biztosabban áll a magasban. Ez volt a második döntő lépés. E szobor fekvésű felállítás — melyhez a tervet Szikszai Lajos építész ur volt szíves készíteni s a felállítási előmunkálatokat elvállalni — a díszítés vég tt is jóval emelte a költséget. . . a bizottság tehát új lépést tett, a szépségeti érzékkel s költői hajlammal bíró püspök urhoz felebezte az új tervet és végrehajtását, s általa a főt. tisztantuli egyházkerülethez, onnan kérvén az adakozásokból gyűlt pénzösszeg kiegészítését. Hogy a munka fön ne akadjon, az anyagi s szelleminek szárnyát ne szegje, főt. Révész Bálint ur (Kis Kágyán 1883 július 31. kelti hivatalos iratában azonnali utalványozott egyelőre 200 forintot, a ezelőhöz ez juttatott, a Kollégium legfőbb hatósága az Egyházkerület helyeselte az elnök tettét s védő szavai alál vette a Kollégiumot díszítő pályadíjot. Üdvözlőjük e kötelességszerű szegtettségért Egyházkerületünket és elnökségét.

A szükséges talpazati darabok azonnali megrendeltettek; megérkezett a 650 kilogramm nyomó veres márvány kőlap is, — s a felkért építész Szikszai ur máson szept. 25-én megkezdte a felállítási műveleteket s október 22-én az utolsó simító kézzel bevégezte. Jelentésünkre Huszár Adolf ur gyorsan tettel felelt, az ő szokása irás helyett a cselekvés — leküldte október 5-ére Andrák József ifjú szobrászt, jeles, lelkes és izéss gazdar tanítványát, a ki 9 napot töltött városunkban, a szobor részeket egybe állította s minden sérelést és törést, mi a felállítás alkalmával is szaporodott de nagyon lényeges nem volt s az e miatt ütött zaj nem vala egészen indokolt, — könnyed mesteri kézzel helyre hozta, kettözöttet szorgalommal dolgozott, tanácsa szerint jártunk el; naponkint jobban jobban épült, egészült az alak és hajlái, s október 13-án reggel, mintha a nap aranyzó sugarát lehelt volna rá, a szép bronz színnel bevont egész szobor megragyogant s a szemléltető bájos öröm érzete rezegte át. . . önkénytelenül hódolat és lelkesezés támadott lelkiünkben a művészet fényes alakja iránt. Szemléltük, mint a vándor a boru után feltűnt napot, pár óra múlva szürke lepel felett lege vonult rá, melynek lehallása a mai ünnepélyre tartatott fenn. **) Az ünnepély rendje meghívó alakban kiemeltet, az ünnepély napja mára tüzetett, meghívottak arra a tisztelt adakozókon, testületen, hatóságon kívül különleg Reményi Antal, Huszár Adolf és Andrák József urak.

II. Ime itt van és elérkezett a sokónál általa várva várt ünnepélyes pillanat, midőn a főiskola és város közönsége gyantán a fénylő szobor átadatnak néhány percz múlva az érdeklő közönségnek s az utókorának. Előbb azonban legmélyebb hálás köszönetünket kell tolmácsolnunk Reményi Antal urnak és az országos szobor bizottság nagybemű tagjainak, kik Debreczenre s az 66 Kollégiumra gondoltak s miakat választottak őrizőjéül s fantatórájuk a nemzeti ereklyének. Kiváló köszönetet kell szavaznunk hazánk első rangú művészenek Huszár Adolf szobrász urnak, ki tömérdék mű gondolái és foglalatossága között is egész hűvel ajánlkozott, áldozatokkal is, és személyes lejuvételével közreműködött, hogy oly fenségben tisztaságban és épségben álljon itt a szobor.

III. Miért került a szoborminta felállítására? e perczben még ki nem mutatható, a számla nem terjesztett még be minden munkálatról. Eddigi kiadás összege 438 frt 87 krt. — Bevételek: 617 frt 55 krt. Van készletben: 158 frt 68 krt.

(A nagy költőzetet mi fogta fel. P. e. totta a boldog fogójának, so és gondviselője tőjenek, az álglymezőnek é balvány istene . . . Hitt a l. test; s a lelki alapjában „Ne hogy szent Tisztátalan n. lövell tiszta l. drága érzeben.

Hitt az l. hallgatásában imádkozás sze. A bibliai lyeket költés a biblia és fogben. Az általa következők: I szírványára. Mózes, József stb. A biblia használja ezek zás, Isten har istenember, m szeretet szent fényt lövel, is áhítat, ég (va itélet, Isten á kol, hit, hit le vez. Ezek az ő „hit sakkja óceánján fer nagy folyamát szövetség” (E. modorában.

Hitt a más világba sz. kozásba Isten az ég el nem üdvössébe „a mlyről a „bí sem birt mond ményantant (esc gyanánt költő boldogsága ze. „Nem Ridig. A kopo Mely v.

*) Mibe került a szoborminta felállítására? e perczben még ki nem mutatható, a számla nem terjesztett még be minden munkálatról. Eddigi kiadás összege 438 frt 87 krt. — Bevételek: 617 frt 55 krt. Van készletben: 158 frt 68 krt.

Szive még egyszer feldobog. Mosolygnak ajkai: . . . Csendes nyugodva alszik ott, — Meghaltak künjai.

„A lámpák s gyertyák fénye mindinkább gyérül, s ritkul s a kíváncsiak, a látványosságot szeretők csoportja is a buzgó hívők l s a gyszóló családokkal együtt vesiet már ki e helyről, szívökben a kétfel-mardosó kínjával. A kápolnából buzgó szolozmának is mindinkább elhal — de még sok elhangzik a füleinkben, szemünk előtt pedis sötét képek . . .

Ah! szinte jól esik kilépni! Könynyobben s bátrabban veszünk lélegzetet! Irgalomnak Istene! Vane egy vizsg szö vünkre lent a föld alatt vagy fent az égben!?! Ha van, ugy adj! Küldd el azt nekünk!

Oh, hadd ezt reménylenünk!

mint áll az orzött. Neki és zset urnak k. lást. . . az ő gyanánt hirdenevöket. Hálás kebelében azot testületekre, ezlra fillereik műveiben oly lagok, a te fékozókat s a k hatód egy a ben felgult a helybeli sajt lapok hasábj közlemények tarták az érd társának közsö Csokonain ki szoborról ga Kollégium fá örökített föld zord idő és „Hej Debrecz rád emlékeze jük vissza: ol lékezünk, — bátor vonásait

III. Miért jünk néhány tészetének esz lara a vallási lánézet. tőknél nem hi ember legmag Zrínyi a költő Schiller, Lama költészete nag get visszatük Shakespeare gozva, — éro magyarokra, b veinek szellem minő volt a P t e n a n a ? az ész örök f. és annak egyi. Az ókor nagy Ezékiel a leg tárták ki az usza is szárny hogy nála néh tárggyal pártoli kétkedés e néha ellenmon ban Göthénél komolyab pot Legalább is 66 vallás érenek a miről halga középkori foge lás nem lénye mellőze. Az a vélekedett mi

„Tand Az ist Melye Hozza

(A nagy költőzetet mi fogta fel. P. e. totta a boldog fogójának, so és gondviselője tőjenek, az álglymezőnek é balvány istene . . . Hitt a l. test; s a lelki alapjában „Ne hogy szent Tisztátalan n. lövell tiszta l. drága érzeben.

Hitt az l. hallgatásában imádkozás sze. A bibliai lyeket költés a biblia és fogben. Az általa következők: I szírványára. Mózes, József stb. A biblia használja ezek zás, Isten har istenember, m szeretet szent fényt lövel, is áhítat, ég (va itélet, Isten á kol, hit, hit le vez. Ezek az ő „hit sakkja óceánján fer nagy folyamát szövetség” (E. modorában.

Hitt a más világba sz. kozásba Isten az ég el nem üdvössébe „a mlyről a „bí sem birt mond ményantant (esc gyanánt költő boldogsága ze. „Nem Ridig. A kopo Mely v.

*) Mibe került a szoborminta felállítására? e perczben még ki nem mutatható, a számla nem terjesztett még be minden munkálatról. Eddigi kiadás összege 438 frt 87 krt. — Bevételek: 617 frt 55 krt. Van készletben: 158 frt 68 krt.

Szive még egyszer feldobog. Mosolygnak ajkai: . . . Csendes nyugodva alszik ott, — Meghaltak künjai.

„A lámpák s gyertyák fénye mindinkább gyérül, s ritkul s a kíváncsiak, a látványosságot szeretők csoportja is a buzgó hívők l s a gyszóló családokkal együtt vesiet már ki e helyről, szívökben a kétfel-mardosó kínjával. A kápolnából buzgó szolozmának is mindinkább elhal — de még sok elhangzik a füleinkben, szemünk előtt pedis sötét képek . . .

Ah! szinte jól esik kilépni! Könynyobben s bátrabban veszünk lélegzetet! Irgalomnak Istene! Vane egy vizsg szö vünkre lent a föld alatt vagy fent az égben!?! Ha van, ugy adj! Küldd el azt nekünk!

Oh, hadd ezt reménylenünk!

mint áll az ország szívében mása, az érzebe
öntött. Neki és tanítványának Andréka Jó-
zsef urnak köszönjük a sikert, a realizá-
lást... az ő kezök alkotása öröklő emlék
gyanánt hirdetni itt művek szépségét és
névüket. Hálás köszönetünk szálljon a város
kebelében azon mélyen tisztelt egyesekre és
testületekre, kik nem késtek a magasztos
célra állereiket nyujtani. Nagy költő! kinek
melyben oly nagy szerepet visznek a csil-
lagok, a te fényes szellemet illette az ada-
kozókát s a kegyelet csillaga gyánant fogad-
hatod ugy a tanulókat mint a polgárok szívé-
ben felgyult adakozási készségeit. Köszönet
a helybeli sajtó képviselőinek, kik magnyitak
lapok hasábjait minden eszoborra vonatkozó
közleményeknek s a nagy közönségben ébren
tarták az érdeklődést. E tényezők összehá-
tásának köszönhetjük, hogy a naptól kezdve,
Csokonain kívül, egy másik nagy és ékes
szoborral gazdagodott városunk — s a
Kollégium falai közt lakozhatik azon költő
örökített földi alakja, a ki 40 év előtt a
zord idő és szenvedés közepette is azt írta
„Hej! Debreczen! oly jól esik nekem, ha
rám emlékezem.“ Mi 40 év után zenghet-
jük vissza: oly jól esik nekünk, ha rá em-
lékezünk, — több! ha szemléljük nemes és
bátor vonásait.

III. Mielőtt végzőmhoz érnek szentel-
jünk néhány rövidke pillanatot Petőfi köl-
tészetének csak is egyetlen jellemző olda-
lára a vallási alkat elemre. A vallásos vilá-
gnézet a legnagyobb és irányadóbb köl-
tőknél nem hiányozhatik, mert a vallás az
ember legmagasb lételeme. Dante, Milton,
Zrinyi a költő, Shakespeare, Lessing, Göthe,
Schiller, Lamartine, Tennyson, Hugo Viktor
költészete nagyon tanúságos és koruk jelleg-
es visszautkrözőtő része a vallási elem.
Shakespeare theológiája már ki van dolgoz-
va. — érdekes rák debreczeniekre és
magyarokra, bele tekinteni Petőfi lelkébe mű-
veinek szellemvilágba nyitó távosóvén, látni
minő volt a Petőfi theológiája is-
tenta na? A lángész legjobban közeledik
az ész örök forrásához, az isteni kutfőhöz,
és annak egyik bizonyítéka a látnokság. —
Az ókor nagy látnokai Dávid, Ezsaiás és
Ezékial a legmagasztosabb költői mezben
tárják ki az isteni tartalmat, Petőfi géni-
usza is szárnyalt a hit magaslatain. Igaz,
hogy nála néha a hit fogalmát nem rokon
tárggyal párosítják; néha a Tamás apos-
toli kétkedés elő-elő tör a század reflexeként
néha ellenmondásba látszik jónni, mi azon-
ban Göthénél sokkal élesebb; — de a leg-
komolyabb pontokon határozott és szilárd.
Legalább is 62 költeményében lehet érezni a
vallás erőnek lüktetését. Nála jellemző az is,
a miről hallgat, mert ez bizonyítja, hogy a
középkori fogalmakat mint a kijelentett val-
lás nem lényeges részeit, a haladás nevében
mellőzi. Az a ki a költőiről oly magasztosan
vélekedett mint ő, t. i.

„Tanuljátok meg, hogy a költő
Az istentől szent levele,
Melyet küld magas kegyében
Hozzátok gyarló emberek.“

(A magyar politikuskokhoz) az magát a
költészetet mint isteni közeget, szent lauto
fogta fel. Petőfi hitte Istent; ő tar-
totta a boldogság adójának, az egyén párt-
fogójának, sorsunk intőzőjének, teremőnek
és gondviselőjének, a remény szép virágai hin-
tőjének, az áldások forrásának, jónak, ke-
gyelmzőnek és nyilván ellenébe állítja a
bálvány isteneknek „az igaz nagy Istent.“

Hitt a lélekben, mely más mint a
test; a lelkiismeret mardosása, a morál egyik
alapjában „Nem féled a beszélő istenséget,
hogy szent czejálval ellenkezni mersz?“
Tiszttalan morált nem hirdette, „égi kéz
lővéll tiszta lángokat a kebelbe.“ A szeretet
drága érczanyáinak minden rétegét felderíté.

Hitt az ima erejében, az ima meg-
hallgatásában; kéri az istent, a templom és
imádkozás szent előtte.

A bibliai képek és bibliai tanok, me-
lyeket költészetében talalunk, mutatják, hogy
a biblia és fogalmi nyomat hagyta szívén-
ben. Az általa használt bibliai képek
következők: Kain és Abel, Noé galambja,
szivárványa, az özönvíz, a bárka,
Mózes, Józsué, Kanaán, próféták, apostolok
stb. A bibliai tanfogalmak közül
használja ezeket: Isten lélelem, Istenbe bi-
zás, Isten haragja és kegye, keresztben függő
istenember, megváltó, szentlélek, hit, remény,
szereket szentháromsága; Isten arca, mely
fényt lővell, isten igéje, ihletés (im piratio),
áhitat, ég (vallásos jelentményben), utolsó
ítélet, Isten átka, örökkévalóság, menny, po-
kol, hit, hit latorjája; a hitet drágának ne-
vezi. Ezek az ő hittanának alkat elemei. Az
ő „hit sarkja“ az általános keresztényesség
océánjában fennlebeg, melynek a felekezettek
nagy folyamai belefolyanak az „evangéliomi
szövetség“ (Evangelica Alliance) világölölő
modorában.

Hitt a feltámadásba, a lélek
más világba szállásába, az égben újra talá-
kozásba Isten életre ébresztő szavába „fiat
az ég el nem feleli“, a mennyországba, az
üdvösségbe „a hit virága a siron tuli élet,
melyről a „büszke“ elbizott ész egy hangot
sem birt mondani“. Idézük a keresztény re-
ménytant (eschatologia) vigasztaló tanczikke
gyanánt költők és megható sorait, mit földi
boldogsága zenitjén állattott:

„Nem az enyészet
Rideg tanýája
A koporsó, de vidám salka ez,
Mely velünk e

Szép életből egy
Még szebb élet partýára át evez.“
(Szép napkeletnek.)

Örömmel kimondhatjuk, hogy Petőfi
bibliai keresztényen költőnek
tartható, szellemi és eszményi elvűsége fen-
tartotta az ő szárnyait a tiszta látkörben.
Ezt, ha valahol, itt illett és helyén volt fel-
tűntetni. A hazafiság és vallásosság egyik
kertjében e három százados kollégiomban
méltnán áll az ő szobra s méltán tehet sír-
jára theologiai ifjúságunk koszorút.***)

A Petőfi szobor története a delreczeni
leleplezéssel újra véget ér, de csak külsőleg,
mert a belső, a láthatlan, a titkos világban,
a lelkek birodalmában nem ér véget, forrón
óhajtjuk, hogy ne érjen véget. A láthatóval
mindig kapcsolatban van a láthatlan, mint a
testtel a lélek, sőt a látható anyagi világ
nem egyéb mint a láthatlan szellemi világ
hordozója, közege, szolgálja. E fénylő szobor
nemesak a nagy költő földi vonásait tartja
fenn, hanem lehelli, mint virág a láthatlan
állatot, a költő egész lényét, szellemét, esz-
méit, gondolatait, érzelmét s a fogékony ke-
lekre kimagyarázhatlan módon gyakorolja
elevenítő hatását. Itt fog állani e szobor
évek hosszú során át, a kollégium, a város
a vidék fiai, s ezek utódai eljönnek megszem-
lélni azt. Mindenki fogékonyasága s hajlamai
szerint viend el innen vala amit, mely
kezdetben alig észrevehető parány, de ápol-
tatva nőni és erősödni fog s utóbb tettekké
érelődni és intézményekké szilárdulni az
ember által az emberek javára.

Mit jelent, mit zár magában, mit kép-
visel e szobor? — nemzeti újabb történel-
münk tettekben dus korszakának hatalmas
darabját, melyben a költő is nagy tényező
volt. Innen van, hogy e szobor, szerintem,
magas missiót van hivatva teljesíteni főleg
az ifju nemzedék kedélyvilágában. E szobor
hivatva lesz büvös és rejtélyes erejével —
mit a lángelme szellemétől nyerend — nyi-
lásra segíteni az emberi nemes érzelmek vi-
rágait; a tiszta jellem gránitját jegezíteni,
az áldozatkészég alkotó hatalmát feltámasz-
tatni; — a magyar nemzeti érzet oltatlan
lángját felgyulasztani; — a „munkás haza-
szeretet gondall borított képét“ mindig ke-
lünkben hordani, és „vele sírni, ha fájnak
sebei“ a hazafiság és hősiség erényének mag-
vait elhínteni; — az eszményiség pyrami-
sát építeni; — a lelki világosság fény osz-
lopára mutatni; — s a dicső szabadság táplá-
lóló legét, balzsamát és derűjét szétárasztani,
mert épen Petőfi szerint „a költő a szabad-
ság örök lámpája“. („Szent sír“ költemé-
nye). Ezen elemekből, atomokból volt alkotva
Petőfi lelke, ezen elemeket kell halhatatlan-
tani a költő emlékezetének. Ebben állandó
hatása.

Oh ha ez érzelmek, eszmék, gondol-
atok és elvek szikrái szétszórásában e ma-
gasztos emlék alak szelleme is egyik szép
és hathatós eszköz leend e kollégium s vá-
ros kebelében: szebb jövő, gazdagabb jövő
derülend reánk. Szebb jövő, mely a költő-
nek mindvégig szívén fekdött, különösen mi-
kor fohászokoda zengő emelő szózatát:
Élni fogsz hazám, mert élned kell... dicsőség
és boldogság léssen a te életed.
Véget ér már a hétköznapí vesződség,
Várd örömmel a szép derült ünnepet!

(A magyarok Istene.)

A leleplezés.

A beszéd elhangzása után a dalárda és
a közönség a lépcsőházba kivonult s itt a
kántus Mácsai karnagy vezetése alatt ré-
zendítette a „Talpra magyar“ t és ezalatt
lehullott a lepel a szoborról, mely most elő-
tűnt állott lelkesítő és magasztos alakjával.
Ekkor a főiskolai ifjúság koszorút rakta
le a szobor lábái elé. — Az ifjúság egyle-
tek jelmondatok kíséretében tették le a koszo-
rukat. Így:

1. A magyar irodalmi és önképző tár-
sulat nevében Révész Kálmán: „A hal-
hatatlan költő szellemének.“
2. Az ifj. olvasó egyet nevében Koz-
m a Zsigmond: „A magyar szellem és mű-
veltség világhírű tevojének.“
3. A jogász önképző kör nevében Tüd-
ó s János: „A nemzeti jog és igazság vért-
tanújának.“
4. A tanítóképezdészek nevében De m-
jén Lajos: „A világosság és szebb jövő
dalmokának.“
5. A hittanszaki önképző társulat ne-
vében Futó Zoltán: „A hazaszeretet és
honfi erény hirdető papjának.“

A kantsú szép éneke a „Tied vagyok
tied hazám“ fejezte be az emlékezőt ünne-
pélyt.

A bakkett.

Delután egy órákor a „Bika“-ban fé-
nyes díszed rendeztetett, melyre az érte-
rem zsufolásig megtelt. Az asztalfőn állt ft.
Révész Bálint püspök ur, ennek jobbján
gróf Degenfeld főispán, balján pedig
Simonyi Imre kir. tanácsos polgármester,
ott voltak az összes tanítézetek tanárkarai,
— továbbá Kiss Lajos, Körösy Sándor, Kiss
Albert orsz. képviselők, Zsogyény István tör-

***) A Petőfi hittana igazolásául lásd „Petőfi Sán-
dor összes költeményei“ Emich főle 2-ik kiadású 1848
—1861. I—IV kötetben I: 174. 178. 182. 188. 213. 215.
221. 522. 322. 347. 360. II: 12. 16. 18. 28. 34. 36. 45. 47.
65. 80. 87. 107. 110. 112. 113. 119. 121. 137. 148. 151.
168. 176. 184. 187. 208. 216. 221. 251. 270. 272. 312.
317. 329. 231. 335. III: 97. 111. 113. 131. 154. 181.
183. VI: 17. 31. 58. 61. 103. 104. 105. 132. 158. 208.
109. 255. 259. lapokat.

vényszéki elnök, Tóth Mór kir. ügyész Kör-
ner Adolf főkapitány, Laky Lajos tanács-
nok, Balogh Mihály főmérnök, Ármós Bálint,
Dr. Zelizy Dániel, Bodossy Pál, Koszorus
Lajos, Szepessy Gusztáv, Dr. Török József.

A harmadik fogásnál Balogh Fe-
rencz tanár állt fel, s gyönyörű emelkedett
szellemű felköszöntőt mondott a Petőfi szobor-
bontásra különösen annak nagyérdemű
titkárjára Reményi Antalra; G é r e s i
Kálmán Huszár Adolfért, Tóth Sándor az
adakozókért, J o ó István Révész Bálint pü-
spökért, K o v á c s János a polgármesterért,
K ö r ö s s y Sándor tanuló ifjúságért, E l e k
Lajos Degenfeld József főispánért, K. T ő t h
Kálmán a városért egyházért és a főiskola-
tanáraiért, C s í k y Lajos a debr. sajtóért s
annak hű munkásaiért, Tóth Ferencz
tanár az élő költőkért üritették poharukat.

Még ezután számos felköszöntő monda-
zott, melyekről azonban a késő déli órákban
már nem adhatunk számot.

Az ebéd alatt Géressy Kálmán indít-
ványára Huszár Imréről távirat intézte-
tett, melyet Balogh Ferencz fogalmazott meg.
A távirat így szól:

„Huszár Adolf szobrász urnak Buda-
pesten. — A szobor leleplezetett közörm
közörm s Debreczen világi és egy-
házi előkelői zsszejövetelűk színhelyéről tisz-
telettel üdvözik önt és életik. — Kívánjak,
hogy ön készíthesse el a magyarország ez-
redéves ünnepélyére a nagyszerű emlékszo-
rot. Balogh Ferencz.“

A távirat második része Simonyi Imre
polgármester ur indítványára csatoltatott
alhoz. —

Az ebéd minden részében kitünő volt,
s valóban dicsővé válik a „Bika“ ven-
déglo konyhájának és pinczéjének.

A Magyar-i-testvérek jeles
zenekara játszott s lelkesítette a különben
is lelkesült hangulatban levő közönséget.

Napi hírek.

— Lapunk holnap az ünnep miatt nem
fog megjelenni.

— A debreczeni ügyvédi kamara ré-
széről ezennel közhírré tétetik, hogy Kaló Imre
nyiregyházi ügyvéd ezen kamara lajstrom-
mából saját kérelmére kitöröltetett. — Dr.
Várady Antal debreczeni ügyvéd elhalálóz-
sa következtében az ügyvédek lajstromából
kitöröltetett, s irodája részéről gondnokul
Torday Gábor debreczeni ügyvéd nevezetett
ki, továbbá Boruzs Lajos volt derecskei ügy-
véd, Nagy-Váradra történt átköltözése fol-
yán, e kamara ügyvédi lajstromából kitörül-
tetett.

— Ditrőiné asszony szintársulatunk e
rendkívül kedves művésznője tegnap este
ismét egyikét aratta diadalainak. Marittát
játssza rendkívül sikerrel. — A csók defini-
ciójának elszavallása után perozig tartó viha-
ros taps zudult fel. Ditrőiné nemcsak a
színpadon de a költészet teren is szép ba-
bérokat arat. Mai tárczáknban egy igen
szép költeményt van alkalmunk töle
közölni, mely olvasóinkra bizonynyval ép
oly kellemes hatást fog gyakorolni, mint
gyakorolt e költemény annak idején, midőn
azt a művésznő a szombathelyi árva-
kára rendezett hangversenyben elszavalta.
— A „Csók“ tegnap előadása általán igen ki-
tünő s jól rendezett előadás volt. Ditrőiné
mellett K i s s M i h á l y n é és Z á v o d s z k y
Teréz tüntek ki; a férfiak közül pedig
Abonyi, Pálffy, Rónaszéki, Nyilassy és Fe-
nyéri. — A kitünő rendezés érdeme a Dit-
rőiné.

— Talált tárgy. Egy egészen új vég
csipke találtatott; felhívatik annak tulajdosa
miserint azt tulajdonjoga beigazolása mellett
a kapitányi hivatalnál (Czegléd utca Komá-
romi ház) átveheti.

— Fényes esküvő folyt le a napok-
ban városunkban. Előnyösen ismert fiatal
ember: Czajlik István, volt debreczeni
gazdasági most a keszthelyi gazdasági intéz-
zet intező tanára, s tartalékos honvédhuszár
hadnagy esküvött örök hűséget Rottler József
ur, a debreczeni gazdasági intézet igazgatója
a „Ferencz József“ rend kereszttesse s föld-
birtokos bájos és szelleműs unoka húgának
Roossz Piroskának. Az esküvő alkalmával
megjelent nagy és díszes közönség, a debre-
czeni rom. cath. plébánia templomát teljesen
megtöltötte, kik között jelen volt a Debre-
czenben állomású 2-ik honvédhuszár ezred
tiszttakar, gróf Cs á k y ezredes ur vezetése
alatt. — Továbbá a debreczeni gazdasági in-
tézett összes ifjúsága, kinek Czajlik ur taná-
ra volt. Az esküvőnél a vőfélyi tisztelet, a
vőlegény 6 ítésvére, névszerint: Ferencz,
Kálmán, Alajos, György, Lajos és László tel-
jesítették. A nyoszolyó leányok a menyasz-
szony rokoniak voltak. Sirig tartó boldogságot
kívánunk e szívűből kötött frigyre.

— Tűz van. A fővárosból a Renz-féle
czirkusz egészenek híre már az este eljutott
hozzánk, és a színházban a második felvonás
alatt nem kis nyugtalanságot idézett elő. —
A kiknek a fővárosban családtagjaik van-
nak siettek távirati értesítést kérni, hogy
nem történt-e valami szerencsétlenség.
— Nyilvános köszönet. Fogadják mind-
azon jó ismerőseink — barátaink és roko-
naink őszinte köszönetünket azon szives
résztételért, a melyet felejtethetlen gyerme-
künk hült tetemének eltakarításánál való
megjelenésük által kifejezték, és mely bána-
tunkat — ezen résztvételük tanúsítása által eny-

híteni szivesek voltak. B a l o g G y ö r g y
p. ü. igazgatósági iroda főnök neje és gyer-
mekei nevében is.

— Fáklyászene Eötvös Károlynak.
Kolozsvár város polgársága, egyesülve az
egyetemi polgársággal impozáns tüntetést
rendezett Eötvös Károly országos képvisel-
őnek, a ki Bartha Mik ós letárgyalt sajtó-
pőre alkalmából, mint Bartha védője jött el
Kolozsvárra. Este nyolczadél órákor rop-
pant néptömeg fáklyákkal, harsogó zeneszó
mellett vonult a nemzeti szálló elé, a hol
Eötvös Károly szállva volt. A város polgá-
raiból, s az egyetemi ifjúságból álló menet
előn Benel Ferencz ügyvéddel, a nemzeti
szálló elé érve zajos éljenzések közt állapo-
dott meg. Ekkor Benel Ferencz nagy ha-
tású beszédet mondott. Megköszönte Eötvös-
nek azt, hogy meglátogatta kolozsvár váro-
sát. A szónok melegen üdvözölte Eötvös
Károlyban a kitünő jogászt, a ki a
magyar jogászközönségnek csak nemrégiben
világszerre nagy dicsőséget szerzett, üdvözl
benne a nagy erélyű férfit, a kit nem ingat-
tott meg egy divatos áramlat balga előité-
lete s lelke meggyőződésének olyan érvényt
szerzett, melynek hatása ki hat a haza ha-
táran is. A hatásos beszédet szünni nem
akaró éljezés követte, melynek lecsende-
sülése után Eötvös a szálló ablakából vála-
szolt Bennel beszédére. S választát több íz-
ben zajos éljenzéssel skazitossa felbe a lel-
kes közönség.

A Verhovayék ügye.

Hajdu-Böszörményből írják a „Borsod-
Miskolci Közlöny“-nek: A „Függetlenség“
esete itt is, mint mindenütt, óriási feltűnést
keltett, annyival inkább, mert alig van vá-
ros Magyarországon, a hol Verhovay oly
népszerű volt mint épen itt. Most minden
körben valóságos undorral beszélnek felőle,
ugy hogy a néplumor már nem is a névön
hívja a lapot, hanem elkéretszelték „esángó-
lap“-nak. Az, hogy az ország minden tisz-
tesseges kaszínójából, társasköréből kezdik
kiltítani, az még semmi ahoz képest, ami e
sorok megjelenésének napján fog történni.
Ugyanis a helybeli 48-as és függetlenségi
pártkör vasárnap delután gyűlést tart, mely
alkalommal Pápay Ferencz, a párt egyik
alelnöke azt az indítványt fogja megtenni,
hogy a „Függetlenség“ és minden Verhovay
által esetleg szerkesztendő lap, a klub-
asztaláról tiltassék ki. Az indítványt — a
hangulatból ítélve — egyhangual fogják elfo-
gadtatni. A böszörményi pártkör egyike a
legrégiebbeknek az országban, még boldogult
Böszörményi László alapította. Tagjai egy-
től-egyig jómódu, vagyonos és értelmes gaz-
dák és birtokosok.

Legújabb.

A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti táviratai.

A czirkusz leégése.

Budapest okt. 30. (Ered. távirat
Erk. este 9 órákor.) A czirkusz lángban
áll. A főváros egész közönsége talpon
van, s aggódva kapkod hírek után.

Budapest okt. 31. (Erk. d. u. 1
órákor.) A czirkusz porrá égett. Közön-
ség nem volt benne. Épen a tűz kitö-
résekor akarták kinyitni a bejáratoakat.
A lovak szabadon szétszáguldottak, s
aztán összefogdosták őket. — Tűz oka
ismeretlen.

Felőlős szerkesztő és kiadó laptanájos
Vertesi Arnold.
Főtanácskars: Karczag Vilmos.

27

Művirágból készül.

54 krajczártól kezdve 6 forintig,
nagy választékban kaphatók
Baum Miksánál.

27

Tűzmentes, és betörés ellen
biztosított mindennemű pénzszek-
rények gyári áron és részletfize-
tésre is, kaphatók

Ádamsz Arnoldnál.
Irodája: Debreczen, rózsatér 16.
sz. a. I. emelet.

Sütő tők
kitünő faj számszámra és darabon-
ként kapható
Ormós Gábor
fűszerkereskedőnél.

Hirdetmény.

A város alatt levő igás jószágok legelője, téli legelőül mindennemű jószágra — a sertések kizárásával — a f. november hó 4-ik napjától, az 1884. évi mártius 15 napjáig terjedő időre, a folyó évi nov. 2-ik napján, az az penteken d. e. 10 órakor a városház nagy tanácsteremében a legtöbbet ígérőnek árverésen haszonbérbe ki fog adatni.

Továbbá a hortobágyi legelőnek, téli legelőül juhok számára leendő haszonbérbe adása, a f. évi nov 4 én az az vasárnap délelőtt 10 órakor a hortobágyi fogadó helyiségében megtartandó árverésen fog eszközöltetni.

Mely árverésekenki megjelenésre a bérleti szándékozóknak felkértek.

Debreczen 1883. oct. 31.

Csáky Gergely
városi tanácsnok.

Mindennemű

Bőrt, Bőrt, Bőrt,

cipészek, könyvkötők, bőröndösök, nyereg és szíjgyártók, kárpitosok, kocsigyártók, szűcsök, kesztyűsöket. Küldünk postával bérmentesen, ugyszinté egyes bőröket a legjutányosabb en gros árakban a megrendelő urak kívánsága szerint.

Idény-cikkek:

Magas csizmaszárak minden nagyságban, amíg a készlet tart olesón és jó minőségben.

Tisztító öz-bőrök kereskedelmi és házi használatra törlés és tisztításra 10 krtól feljebb.

Reumayer & Comp.

bőrkereskedés

BÉCS.

Stefansplatz, Goldschmidgasse 3.

Hirdetmény.

A paczi erdőreszen az előző években raktárnoki lakásul szolgált föld alatti kunyhónak téglá és fa anyagai a tek. tanácsnak folyó évi 2924 sz. a. kelt határozata nyomán a folyó évi november hó 2-ik napján, az az a jövő pénteken a helyszínen megtartandó nyilvános árverés útján, azonnali készpénz fizetés mellett eladandók lévén, a kített helyen és napon reggeli 9 órakor kezdetét veendő árverésen való megjelenésre a megvenni kívánók illően meghivatnak.

Debreczen, 1883. október 29.

Laky Lajos
tanácsnok.

A LEGJOBB

SZIVARKA-PAPIR

LE HOUBLON

francia gyártmány.
Utánzóok elől intetik!!

E szivarkapapír csak akkor valódi, ha minden lap LE HOUBLON bélyegzőt magán hordja és minden kardon az alább látható védjeggyel és aláírással van ellátva.

Prop^{re} du Brevet

CAWLEY & HENRY, alleinige Fabrikanten, PARIS

Souls Fabricants brevetés des Marques :

PAPIER ANANAS LE DRAPEAU NATIONAL

Qualité supérieure

Dr. SCHMIDT hirneves

tyukszem-balzsama

sok évtized óta használtatik a tyukszemek teljes és fájdalom nélküli eltávolítására.

A hatás rendkívüli, a mennyiben többszöri használat után a tyukszemek minden további műtét nélkül elenyésznek. Ara egy doboznak 15 flastrommal és egy szárúasóval, melylyel a tyukszemet ki lehet húzni 23 kr. c. é.

NB. A flastrom vételénél kérétek a t. közönség a fentlátható ellenőrző jegyre ügyelni.

Védjegy.

Dr. Behr ideg-kivonata

Védjegy.

gyógyfűvekből saját rendszer szerint összeállítva, a mely sok év óta idegbántalmak, migránék, isias, hát és gerincfájdalmak, nyavalyatörés, elgyengülések, köszvény és mindennemű rheuma ellen nagy sikerrel használtatik. Továbbá használtatik Dr. Behr idegkivonata izom merevségnek, csukló és izom rheumánál, főfájás és fülzúgásnál. A Dr. Behr féle idegkivonat különleg használtatik. Egy üvegcse ára használati utasítással 70 kr.

NB. Ezen präparatum vételénél kérétek a t. közönség az üvegen lévő ellenőrző védjegyre ügyelni.

Főszállító iroda : Gloggnitz, Alsó-Ausztria Bittner Gyula győgytárban.

Mindkét gyógyszer valódi minőségben Debreczenben : GÖLTL N. ur győgytárban kapható, valamint Magyarország összes győgytáraiban.

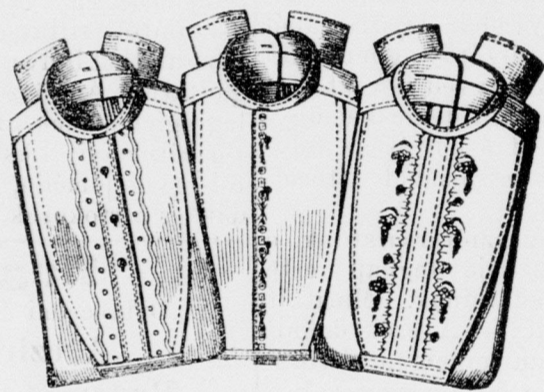
N. B. A präparatum vételénél kérétek a t. közönség a fent látható ellenőrző jegyre ügyelni.

ROTT S.

férfi divat-üzlet

DEBRECZENBEN,

főpiacz. a kis templommal szemben.

DUS VÁLASZTÉKA

ingek, gallérok és kézelőknek, kalapok, kész férfi ruhák, lábbelik és

vizmentes gummiköpenyeknek.

Nagy raktár
nyakkendők, keztyük, illatszerekről,

esernyők, bőröndök és sétatobtokból;

ugyszinté minden az üzlet körébe vágó cikkekéből is.

ROTT L.

női divatárak és kész női ruhák, felöltők s bundák raktára

DEBRECZEN, főpiacz 2147. sz. a. kistemplommal szemben.

DIVATARU CZIKKEK :

mindennemű ruhakelmék, diszek, selyem és pamutbársonyok.

Selyem kelmék : u. m. fail, atlas, surra, moir-antik poul de Soie.

Kész női fehérmeműek :

valódi francia fűzők (Mieder), vászon asztal terítékek, rumburgi vásznak, chifonok, ágy- és asztal-terítők, butorkelmék, csipke-függönyök.

RÖVID-ÁRUK :

mindennemű csipkék és szalagok, szőnyeg, madrácz és paplan raktár.

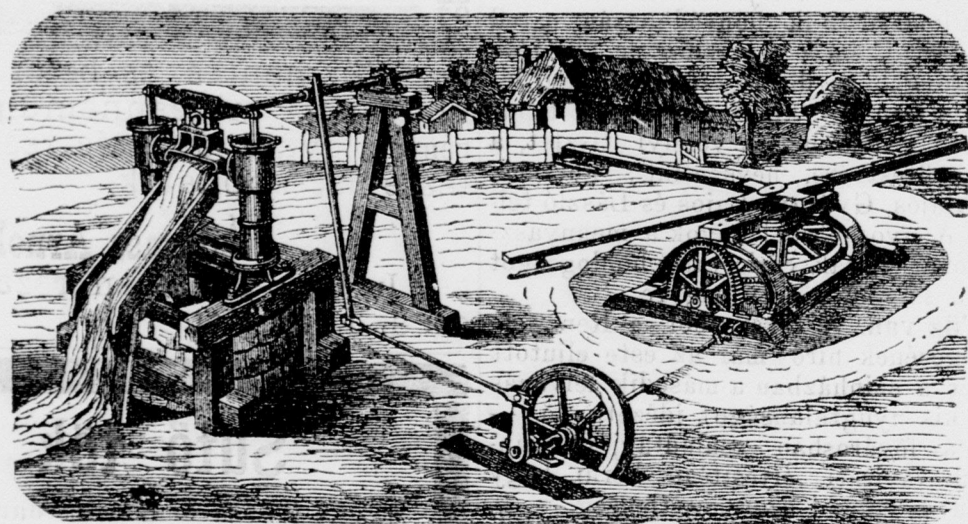
Ruhákat mérték után

legjutányosabb árak mellett budapesti műhelyemben készítették.

Az első magyar gép- és tűzoltószer gyár, harang és érezöntöde!

WALSER FERENCZ

BUDAPEST. ROTTENBILLER-UTCZA 66.

ajánlja gyárának korunk igényeinek megfelelően berendezett vízműi osztályát az ármentesítő tartsulatok, a megyei és magán mézők urak gőzmalom- és gyártulajdonosok, a megyei és városi közhatalóságok

és a gazda közönség becses figyelembe.

A szivattyu-gyár készít

ármentesítő, körfuró, bányaszivattyukat

házi és gazdasági kutakat, vállalkozik

GYAPJUMOSODÁK, VIZVEZETÉKEK, GÖZ- és ZUHANY-FÜRDŐK

berendezésére és minden

VÍZMŰ MUNKÁLATOKRA.

A gyár készítményeiért teljes jótállást vállal.

Kivánatra költségvetések és képsé árlapok díjmentesen becsátatnak rendelkezésre.

Szerkesztőség

Hirc. SIMON

háza

HIRDE

előfizetési pénzek

hárommentelen leve

X. évfoly

Irna

(Z.) Pers

ségnek az ell

és így nem i

nyire kompro

sajtó vagy m

ellenmondások

hogy mit besz

nap? Amde

buvárkodunk

naponta válto

a miniszteri s

a ki t. i. a m

lapokból a m

lévén a minis

minden lapot

mi, kik a m

játszunk a k

meztetvén őt

beszélvén ne

hát mi nyak

tisztelt ellenz

s habár a n

figyelmeztetj

a nagy közö

ket újra és

ama lapokat

tartja arra, h

holott azon

győzódésekne

mo y ember

bandák.

Hogy is

erről a legujab

akarunk írni

mondtuk és l

uralma a Bal

mondtuk és l

Bulgáriában

gária észre n

látja. hogy a

királyság mell

az államokna

lóságos zsarn

A „Debrec

Aba

Mé

Szinte ne

saság megeml

elhagyta, más

tokat választot

régit. Es még

gyott társaság

kezéssel, szere

kívánják. Miért

jó fiu valam

érezik, hogy a

len ür van, me

könnyelmű ez

tudott ő szeret

képes megélni

győződve, hogy

elmaradt, elha

fogják eibeszel

én érzem.

Kezdjük e

E névnel az e

alakot képz

alakját, melyne

megetteti a korc

egy nagyon is

szívet és áldot

vele. Aba nem

lehet törpe

menten eloszlik

megettjük. Dél

jedelmi alak

csony, mondhat

csupasz arczoz

buvó szemekke

lágú mosolylya

*) Szerző sz

„Ország-Világ”-gal

kép. M. z.áros Istv

foglal helyet. Az é

hívjuk föl olvasni